

Flumskolan viktig förklaring till att gängkriminaliteten eskalerar

Göteborgs-Posten den 12 september 2020

De senaste månadernas rapportering visar att kriminella grupperingar flyttar fram sina positioner och att gränsen mellan deras parallella klansamhällen med egna regler och det övriga samhället håller på att luckras upp. Det är också uppenbart att de i allt högre grad försöker muta in revir med hjälp av våld när så krävs. Att vända denna utveckling måste nu prioriteras och för att förstå hur avgörande detta är för vår framtida välståndsutveckling är det nödvändigt att gå tillbaka i historien.

I äldre tider föddes man i regel in i ett yrke och de centrala maktpositionerna i statsförvaltningen var förbehållna adelsfamiljer. Högt begåvade, kompetenta och starkt motiverade människor saknade för det mesta möjligheter att skaffa sig makt och inflytande.

Detta mönster bröts från upplysningstiden och framåt. Då utvecklades successivt system som i stället fördelade makt och befogenheter baserat på meriter och bevisad kompetens. Det skapades restriktioner och kontroll av maktutövningen och detta gav makten en annan legitimitet.

Dagens höga välståndsnivå förutsätter ett meritokratiskt system där människor vet vad som förväntas av dem för att nå en viss position och där kunskap premieras på så vis att det ökar chanserna att avancera i arbetslivet.

Här spelar skolan en nyckelroll. En bra skola utjämnar klassklyftor och ger alla unga en kunskapsmässigt gemensam grund att stå på oavsett uppväxtmiljö. Det förutsätter att vi är överens om att det finns sann och viktig kunskap och att elever som tillägnar sig denna har goda möjligheter att utvecklas och förverkliga sina planer. Sådan var kunskapssynen i Sverige i det meritokratiska svenska skolsystem som spelade en stor roll för Sveriges ekonomiska och industriella utveckling efter 1960-talet har dock den kunskapssyn som gjorde Sverige rikt förändrats i grunden. Läroplaner och därtill hörande arbetsformer har påbjudit allt större fokus på "forskning" och analyser av komplexa skeenden i tidig ålder utan grundkunskaper i ämnet. Till detta har lagts en skyldighet för läraren att anpassa kunskapsinnehållet så att det anknyter till elevernas egna intressen och erfarenheter. Detta har kommit att uppmuntra eleverna att förbli vad de är snarare än att utvecklas. När kunskap i hög grad ses som resultatet av elevens eget sökande, kommer den också att betraktas som något subjektivt. Trots att en viss grad av subjektivitet är oundviklig, innebär detta att skolan distanserar sig från tanken att det finns kunskap som är allmänt accepterad och avgörande för den fortsatta utvecklingen av det kunskapsintensiva samhälle vi har skapat.

När skolan inte längre ser som sitt uppdrag att erbjuda varje elev möjlighet att förvärva de kunskaper som de mest inflytelserika vuxna har blir föräldrarnas socioekonomiska bakgrund viktigare. Eleverna måste då förlita sig på föräldrarnas förmåga att förmedla samhällsliga förväntningar och normer. Den nuvarande skolan är således en viktig förklaring till det nya klassamhälle som nu växer fram.

Duktiga människor kommer att dras till de arenor som fortfarande är meritokratiska. Spelutvecklingsbranschen är ett exempel, idrottsvärlden ett annat. Där förstår alla att det behöver

finnas en meritokrati, och att man behöver förväntningar och någon som lotsar en framåt om man ska bli framgångsrik. En annan meritokratisk värld, som många unga vistas i, är dataspelsvärlden. Där tar de som är skickliga och uthålliga sig vidare till nästa nivå och får både inre tillfredsställelse och erkännande för sina framgångar.

Även de kriminella skapar en meritokrati, men byggd på våldskapital. I en riktigt dålig skola är det inte förvånande om unga män ansluter sig till ett kriminellt gäng och i förlängningen börjar skjuta på andra; det är den arena de hittar där de anser sig kunna få respekt och erkännande. De som leder gängen skapar ett förvridet meritokratiskt system där de personer som har mest våldskapital befordras.

Idag är behovet av ett transparent meritokratiskt system för att fördela beslutsmakt i samhället viktigare än någonsin tidigare. Vi ser en utbredd kriminalitet som utmanar vår samhällsstruktur och dess mest fundamentala normer. Alternativet till meritokrati är inte omtanke, även om det kan verka så. Alternativet är nya och mycket destruktiva former av egoism.

Sverige har på kort tid gått från att vara ett av världens mest homogena länder till att bli det västland som har den största flykting- och anhöriginvandringen per capita. Många av de som kommit hit har en låg utbildningsnivå och bristande integrationspolitik gör det svårt för dem att komma in i samhället. Många av de barn som inte kan förlita sig på att föräldrarna har de språkkunskaper och den utbildningsnivå som krävs för att kompensera för bristerna i den svenska skolan hamnar i ett permanent utanförskap. Vi behöver vända utvecklingen i skolan för att Sverige ska förbli ett humant, inkluderande och välfungerande samhälle.

Magnus Henrekson